

Leo Lucassen (links) en Paul Scheffer.

INTERVIEW | MIGRATIE-EXPERTS PAUL SCHEFFER EN LEO LUCASSEN

‘Als Michel dat VN-pact tekent, moet hij wel zélf naar Marrakech’

Paul Scheffer vindt dat de Belgische regering maar beter niet naar Marrakech trekt. Leo Lucassen is van mening dat het VN-pact wél een stap vooruit is. Het is niet het enige onderwerp waarover de twee Nederlandse migratie-experts het grondig oneens zijn.

**RUUD GOOSSENS EN
KASPER GOETHALS**
FOTO'S PATRICK POST

'Julie gaan er toch geen vechterinterview van maken?' Paul Scheffer (64) loopt nog op kousenvoeten rond wanneer hij rond tien uur in de ochtend de deur van zijn Amsterdamse stek opent. Hij zegt dat zijn kijk op migratie minder verschilt van die van Leo Lucassen dan vaak wordt aangenomen. 'Leo neemt me geregeld onder vuur. Maar het is jullie wellicht opgevallen dat ik nooit op die verwijten reageer? Ik hoed me voor polemieken. Ze versterken de neiging om je op te sluiten in je eigen gepantserde gelijk. Ik heb veel geleerd van wat Leo heeft geschreven.'

De bel gaat, daar is 'Leo'. Lucassen komt recht uit Leiden, waar hij hoogleraar is. De laatste maanden vertoefde de Nederlandse hoogleraar ook steeds vaker in België. Na een aantal interviews, onder meer in deze krant, is hij hier een veelgevraagd gast. Lucassen (59) heeft net een nieuw boek uit, samen met zijn broer Jan: *Vijf eeuwen migratie*. 'Ook bij jullie lopen er enkele uitstekende migratie-experts rond', zegt Lucassen. 'Alleen spreken ze zich minder uit. Zo komt men dan bij mij terecht. (grijs) In het land der blinden is eenoog koning.'

Scheffer vertoefde tegenwoordig de helft van de tijd in Vlaanderen, bij zijn geliefde in Dilbeek. Maar de Nederlandse publicist, ook hoogleraar in Tilburg, is hier al veel langer bekend. In januari 2000 werd er ook in deze contreien heftig gedebatteerd over *Het multiculturele drama*, zijn essay in *NRC Handelsblad* over de moeilijke integratie van nieuw-

komers. Nu ligt Scheffer in de boekhandel met *De vorm van vrijheid*, een prikkelende tekst over het nut van grenzen, de globalisering en Europa.

Toen dit gesprek werd vastgelegd, was het VN-Migratiepact nog louter voer voor specialisten. Maar deze zomer kondigde Oostenrijk aan dat het die tekst, waarover twee jaar onderhandeld was, niet meer zou steunen. Sinds dan trokken steeds meer landen zich terug. En er brak ook hommeles uit in de Belgische regering.

Steunen jullie de tekst?

Scheffer: 'Nee. Deze tekst schiet tekort. Ik zou liever zien dat er heronderhandeld wordt of dat de Belgische regering een eigen verklaring toevoegt. Maar ik geloof dat ze uiteindelijk wel akkoord zullen gaan. Ik kan me niet voorstellen dat de N-VA hier een kabinet over laat vallen, ook al omdat Theo Francken zo laat wakker is geworden. En als de regering dit pact onderschrijft, dan moet Charles Michel zelf naar Marrakech. Wie ja zegt, moet daar ook symbolisch gewicht aan willen geven.'

Lucassen: 'Ik zou de tekst goedkeuren. Het kernpunt van het pact is dat de wereld niet marcheert zonder migratie. Na alles wat er de voorbije jaren is gebeurd en gezegd, vind ik dat al winst. Er wordt ook, op een bescheiden manier, benadrukt dat migranten mensen zijn. Dat is belangrijk, zeker op een moment waarop hun rechten constant met de voeten worden getreden.'

Scheffer: 'Dat is inderdaad goed. Ik ben in Tanger geweest en ik heb gezien hoe slecht de Afrikaanse jongeren daar worden behandeld. Maar de wederkerigheid

'Weet je wat ik onthoud van de voorbije weken? Dat het debat over migratie ontzettend naar rechts is opgeschoven'

LEO LUCASSEN

'Uit onderzoek blijkt het tegendeel. Een ruime meerderheid van de bevolking begrijpt heel goed dat de samenleving verandert'

PAUL SCHEFFER

ontbreekt te veel. Er worden wel een paar woorden gewijd aan de verantwoordelijkheden van de landen van herkomst. Maar die passus blijft erg beknopt. Terwijl die landen het engagement zouden moeten aangaan om mensen die hier geen verblijfstitel hebben terug te nemen.'

De tekst is uit balans?

Scheffer: 'Als je abstractie maakt van de politieke buzz van de laatste weken, kan je niet tot een andere conclusie komen. Ik huiver ook voor de paragrafen waarin de media worden aangespoord om positiever te berichten over migratie. Je moet de onafhankelijke pers niet aan banden willen leggen. Zeker niet wanneer je weet dat die verklaring ondertekend wordt door landen die het niet nauw nemen met de persvrijheid.'

Lucassen: 'Dit is een pact, geen verdrag. De tekst is niet bindend. Er staat expliciet in dat er niet aan de soevereiniteit van landen getornd mag worden. De tegenstanders stellen het nu voor alsof we met zijn allen een fuik in zwemmen. Ze zeggen dat de tekst door rechters gebruikt zal worden om overheden op de vingers te tikken en dat hij onze onafhankelijkheid op het spel zet. Dat geloof ik niet. Europa ontwikkelt nu al een beleid dat haaks staat op een aantal internationale verdragen. We geven geld aan Libische milities om mensen in Afrika te houden, terwijl we weten dat ze daar gefolterd worden. Daarvoor worden we toch ook niet op de vingers getikt? Heeft er al één rechter de EU teruggedroten voor de foute deals met landen als Mali of Tsjaad? Deze tekst zal weinig veranderen. Het zijn vooral vrome woorden.'

Scheffer: 'Dat is geen sterke aanbeveling, Leo. Ik denk niet dat er een grote behoefte bestaat aan bindende afspraken. Migratie moet je goed reguleren. Dat geldt voor wel meer gebieden van de globalisering, zoals handel of belastingheffing. Ik zou dus hopen dat wat er op papier wordt gezet ook verplichtingen inhoudt. Voor liberale rechtsstaten zoals België en Nederland, maar zeker ook voor de landen van herkomst, waar de rechten van veel mensen constant met de voeten worden getreden. Maar wat gaat deze tekst eigenlijk veranderen in Qatar, waar arbeidsmigranten als lijfeigenen worden behandeld?'

Is de hele discussie over het VN-pact ook geen symboolstrijd?

Lucassen: 'Natuurlijk. Het gaat niet om dat VN-pact zelf. De tegenstanders willen vooral laten zien aan welke kant ze staan in het migratiedebat. Ze willen vooral uitstralen dat ze tégen zijn. Dat zie je in Nederland. Dat zie je in Hongarije. En dat zie je in Vlaanderen. Maar als je die tekst leest, valt net op hoe behoedzaam hij is opgesteld.'

Scheffer: 'Nu verwijst je naar artikel 15. Daarin wordt inderdaad naar de nationale soevereiniteit verwezen. In artikel 41 wordt echter ook gezegd dat de ondertekenaars zich ertoe "verbinden" om het pact, met inachtneming van specifieke omstandigheden, in nationale wetgeving om te zetten.'

Lucassen: 'Ja zeg, die tekst kan natuurlijk niet helemaal leeg zijn. Dan zou hij geen enkele zin hebben. Weet je wat ik onthoud van deze discussie? Dat het debat over migratie ontzettend naar rechts is

• Vervolg van blz. 15

Paul Scheffer: 'Max Frisch heeft het prachtig verwoord: "We hebben arbeidskrachten gevraagd, er zijn mensen gekomen."'

opgeschoven. Ik mis moed bij heel wat politici. Waarom durven ze niet uitleggen aan de bevolking dat dit eigenlijk een redelijke tekst is? In Nederland wordt er haast alleen nog negatief over migratie gesproken, zeker sinds de opkomst van Thierry Baudet. Plots hoor je weer uitspraken over de link tussen IQ en ras. Waren we dat stadium niet gepasseerd?

U was in het verleden al erg scherp voor meneer Scheffer. Omdat u hem mee verantwoordelijk acht voor die trend?

Lucassen: 'Ik vind dat Paul daar een rol in heeft gespeeld, ja. Vooral met zijn beroemde artikel *Het multiculturele drama*. Natuurlijk waren - en zijn - er problemen met de integratie van nieuwkomers. Maar alleen al met die titel heeft Paul het beeld gezet als zou migratie een ramp zijn, als zou de integratie mislukt zijn. Als wetenschapper wil ik een iets positiever geluid laten weerklinken.'

Scheffer: 'Ja, ja, maar kunnen we het nu ook even over de feiten hebben? In mijn artikel uit 2000 schreef ik dat er zich een nieuw sociaal vraagstuk aandiende rond migrantengezinnen. En ik vroeg me af of de islam via de weg van de verzuiling zou kunnen integreren. Wat is daar verkeerd aan? Het is ook niet juist dat mensen de afgelopen jaren negatiever zijn gaan kijken naar migratie. Uit onderzoek blijkt het tegendeel. Op Twitter merk je dat natuurlijk niet, maar omdat ik vaak lezingen ga geven in Nederland en Vlaanderen, was ik niet verrast. Een ruime meerderheid begrijpt goed dat de samenleving verandert. Alleen vragen ze een beetje houvast. Ze willen weten welke richting het

uitgaat.'

Lucassen: 'Dat is net mijn punt: die redelijkheid vind ik onvoldoende terug in de politiek en in de media. Daar is het allemaal *doom* en *gloom*. Daarom heb ik deze week in *NRC Handelsblad* een stuk geschreven waarin ik opmerk dat het met de integratie net de goede kant uitgaat. Nieuwkomers gaan, zo blijkt uit een nieuw rapport, steeds meer op ons lijken. Dat geeft reden tot optimisme.'

Scheffer: 'Ik zou er wel een andere titel boven gezet hebben. Niet: "Met de integratie gaat het goed". Wel: "Met de integratie gaat het beter".'

Maar een 'drama' is het niet meer?

Scheffer: 'Als je naar de geschiedenis kijkt, zie je dat een migratieproces altijd in drie fases verloopt. Eerst zie je de vermijding, vervolgens krijg je conflict, uiteindelijk volgt aanvaarding. De vermijding hebben we ondertussen achter ons. Nu zitten we volop in de fase van het conflict. En in dit conflict zie je hoe migranten, en kinderen van migranten, een stem vinden. Ik wil niet te lang over Zwarte Piet praten, maar het is wel mooi dat ook nieuwe stemmen zich over die traditie uitspreken. Ze zeggen: dit is ook ons land, dit is ook ons feest, we vinden het nu krenkend. Dat waardeer ik als een vorm van burgerschap.'

Maar terwijl meneer Lucassen meer nadruk legt op de geslaagde integratie van de Iraniërs, zal u eerder wijzen op de problemen met Somalische nieuwkomers?

Scheffer: 'Ik haal beide groepen aan, altijd. Twee maanden na de verschijning van *Het multiculturele drama* schreef ik al: ik had misschien iets meer woorden

'Mag ik jou eens een simpele vraag stellen, Leo? Waarom noem je me eigenlijk een migratiepessimist?'

SCHEFFER

'Dat ga je toch niet ontkennen?'

LUCASSEN

'Dat ga ik absoluut ontkennen'

SCHEFFER

kunnen vinden voor de opkomende middenklasse in migrantengemeenschappen. Er lopen ook veel dingen goed. Maar tegelijk wil ik zo precies mogelijk blijven kijken. Er is meer criminaliteit in bepaalde migrantengemeenschappen. Er werken nog steeds te weinig moslimvrouwen. Er zijn vormen van radicalisering. Daar ga ik niet over zwijgen "om de beeldvorming bij te sturen".'

Lucassen: 'Die beeldvorming is niet onschuldig, Paul. Mensen stemmen er hun handelen op af. Dat zie je telkens weer bij onderzoeken over discriminatie op de arbeidsmarkt.'

Scheffer: 'Mag ik jou eens een simpele vraag stellen, Leo? Waarom noem je me eigenlijk een migratiepessimist?'

Lucassen: 'Dat ga je toch niet ontkennen?'

Scheffer: 'Dat ga ik absoluut ontkennen. Het eerste en laatste woord van mijn boek *Het land van aankomst* is: welkom. Daar zitten nogal wat bladzijden tussen, dus ik kan me voorstellen dat het je ontgaat is. Maar het vat mooi de kern van mijn betoog: we gaan van vermijding via conflict naar aanvaarding. Hoezo, is dat pessimistisch? De Nederlandse samenleving is nog nooit zo open geweest. Er zijn de afgelopen twintig jaar 1,5 miljoen mensen bij gekomen. Migrant en hun kinderen zijn verantwoordelijk voor 86 procent van die groei. Deze samenleving is dus niet in zichzelf gekeerd.'

Lucassen: 'Wat je over de islam schrijft, vind ik héél pessimistisch.'

Scheffer: 'Dat is echt niet waar, in mijn boek ga ik uitvoerig in op

liberale hervormers in de islam. Ik ben niet blind voor fundamentalisme, maar nergens suggereer ik - zoals Ayaan Hirsi Ali - dat de islam geen plek zou kunnen vinden in een liberale democratie. Ik zeg net: dit is een open geschiedenis, niemand kan voorspellen hoe dit afloopt, er ontstaat ook een hervormingsgezinde islam.'

Vreest u - als u Trump, Orban en Salvini bezig ziet - niet dat de liberale democratie kapseist?

Scheffer: 'Ik heb een basaal vertrouwen in de vernieuwende kracht van onze open samenleving. Alleen wanneer het conflict in geweld uitmondt, begin ik onzeker te worden. Dat gevaar dreigt, met die terugkerende Syriestrijders of die aanslagen op moskeeën. Maar ik geloof nogal sterk in een cultuur van vrije meningsuiting, in hoor en wederhoor. Waarbij de stemmen op het midden, de redelijke stemmen, ook hun plek opeisen.'

'We moeten weerstaan aan de verleiding om de schuldvraag telkens voorop te stellen. Ik heb veel geleerd van een Marokkaanse moeder die tegen me zei: "Ik ben bang dat ik mijn kinderen aan jullie land kwijtraak". Een prachtige zin, waar je ontzettend veel uit kan halen. Ze wil dat haar kind succesvol wordt, maar ze stelt ook vast dat de afstand daardoor steeds groter wordt. In Duitsland kleven ze daar dan grote, vierkanter woorden op: *Integrationsverweigerer*. Terwijl het natuurlijk om een heel menselijke behoefte gaat: iedereen wil zijn kinderen zo dicht mogelijk bij zich houden.'

'En zo begrijp ik - spiegelbeeldig - dat heel wat "autochtonen" het gevoel hebben dat ze iets kwijtraken dat vroeger vanzelfsprekend was. Daarvoor zijn woorden als racisme of xenofobie niet op hun plaats. Die dingen bestaan natuurlijk wel, helaas, maar ik schort die termen liever zo lang mogelijk op. Als ik wil begrijpen hoe de samenleving verandert, hebben we meer aan woorden als verlies of ongemak.'

Lucassen: 'Het is het eerste wat ik tegen mensen zeg als ik over migratie ga spreken: ik neem jullie angsten heel serieus. Als je meteen racist begint te roepen, is dat dom. Maar dat wil niet zeggen dat je, zoals veel politici, dat discours gewoon moet overnemen. Mensen serieus nemen betekent ook dat je hen tegensprekt. Ik zeg ook dat Geert Wilders onzin verkoopt. Ik wijs ook op de bredere ongelijkheid in de samenleving. Ik praat mensen niet naar de mond. Ik ga volop in discussie.'

Wat zegt u tegen de mensen, meneer Scheffer?

Scheffer: 'Ik spreek het gevoel tegen dat migratie een onbeheersbaar verschijnsel is. Migratie is meer maakbaar dan integratie. Je moet er dus echt planmatig over nadenken, zoals men dat in Canada doet. Daar voert men een selectief beleid wat arbeidsmigratie betreft, met een bovengrens voor vluchtelingen, maar daardoor kunnen ze hun welkom ook veel beter organiseren. Dat geeft de samenleving houvast. In Europa denken we veel te weinig na over ons migratiebeleid.'

Bent u het daarmee eens, meneer Lucassen?

Lucassen: 'Nee. Ik denk dat Europa daar net heel goed over na

denkt. Alleen hoogopgeleide mensen die we écht kunnen gebruiken op onze arbeidsmarkt, laten we binnen met een visum. En degenen aan wie we niets hebben, die krijgen geen stempel in hun paspoort.'

Scheffer: 'Ik spreek niet over de juridische werkelijkheid. Ik spreek over de geleefde werkelijkheid.'

Lucassen: 'De papieren grens werkt véél beter dan jij het voorstelt. Net zoals we een heel systeem hebben opgetuigd over hoe we het best met vluchtelingen omgaan. Het is onzin om te zeggen dat we nu helemaal niet nadenken over migratiestromen. We houden vluchtelingen heel bewust op een zo groot mogelijke afstand van Europa. Zeg mij dus niet dat daar niet over is nagedacht.'

Scheffer: 'Wat ik zeg, is dat er niet góéd over is nagedacht. Neem nu het vluchtelingenvraagstuk. Er zijn al 25.000 mensen verdronken in de Middellandse Zee. Dat is een humanitair drama. (droog) En jullie weten dat ik dat woord sinds 2000 niet makkelijk gebruik.'

Lucassen: 'Ik ben het er natuurlijk helemaal mee eens. Alleen verzet ik me tegen het idee dat er nu geen grensbewaking is.'

U blijft zeggen dat er nood is aan beter bewaakte buitengrenzen, meneer Scheffer. Maar zijn die ondertussen al niet zeer performant?

Scheffer: 'Eindelijk beginnen we Frontex (de Europese grenswacht, red.) een beetje uit te bouwen. Maar hoelang heeft dat geduurd? Jaren hebben we landen als Italië en Griekenland in de steek gelaten. Als Europa geen veiligheidsgemeenschap wordt, zal het als vrijheidsgemeenschap verongelukken. We kunnen toch niet tegen landen als Turkije en Marokko blijven zeggen: doen jullie het maar voor ons? Dan zijn we onze morele verlegenheid om over grenzen te praten toch gewoon aan het uitbesteden aan autoritaire regimes?'

Lucassen: 'Maar wat zou jij dan doen?'

Scheffer: 'We hebben nood aan veel betere ontwikkelingsstrategieën in Afrika. We blijven onze landbouwmarkten afschermen. We doen aan fiscale dumping. Dat is niet houdbaar. Daarnaast moeten we veel betere afspraken maken met de landen van herkomst. En tot slot zullen we zelf onze grenzen moeten bewaken, ja. Tijdens de vluchtelingencrisis werd ik uitgenodigd door de ambassadeurs van Canada, Australië en Nieuw-Zeeland. Ze waren verbijsterd over Europa. Zij beseffen wél dat grenzen belangrijk zijn in een immigratieland. Daarmee zeg ik niet dat we detentiecentra moeten oprichten, zoals de Australiërs. Daar sta ik ver van. Maar grenzen horen er wel bij.'

Meneer Lucassen, u hebt de migratie vanuit Afrika al een paar keer sterk gerelativeerd.

Lucassen: 'Ik kijk naar de cijfers. De afgelopen twintig tot vijftig jaar zijn er jaarlijks gemiddeld 100.000 tot 200.000 mensen irregulier vanuit Afrika naar Europa gekomen. Dat valt, ondanks alle gesomber, mee. Er is ook geen lineair verband tussen de demografische groei in Afrika en de migratie naar Europa. Er is ontzettend veel beweging binnen

'Als je wilt begrijpen hoe de samenleving verandert, heb je meer aan woorden als "verlies" of "ongemak" dan aan "racisme" of "xenofobie"'

SCHEFFER

'Mensen serieus nemen betekent ook dat je hen tegen spreekt. Ik zeg ook dat Geert Wilders onzin verkoopt. Ik ga in discussie'

LUCASSEN

Afrika. Er trekken bijvoorbeeld méér zwarte Afrikanen naar Zuid-Afrika dan naar Europa. En van degenen die naar het noorden van Afrika trekken, door de Sahara, wil 80 procent niet naar Europa.'

Scheffer: 'Weet je wat ik zie? Dat we elke grote migratiebeweging uit het verleden geweldig hebben onderschat. Als je kijkt naar de demografische groei in Afrika, naar het klimaatvraagstuk, naar de welvaartskloof tussen Noord en Zuid, naar de politieke instabiliteit en de burgeroorlogen, dan is het heel gerechtvaardigd om meer migratie in de richting van Europa te verwachten. Daarom denk ik dat Afrika voor de toekomst van Europa een centrale betekenis heeft. Elk jaar komen er 20 miljoen jonge Afrikanen op de arbeidsmarkt. Dan zeg ik: er komen een aantal heel pijnlijke vragen op ons af. Dan heb ik het niet alleen over grenzen. Als we ons landbouwprotectionisme afbouwen, snijden we in ons eigen vlees.'

Lucassen: 'Helemaal mee eens. Een van de oplossingen zou ook kunnen zijn om eindelijk werk te maken van legale migratie vanuit Afrika.'

Bent u voorstander van legale arbeidsmigratie, meneer Scheffer?

Scheffer: 'Ja, al denk ik dat we dat niet moeten doen om humanitaire redenen. Het vluchtelingen-vraagstuk is een morele opdracht. Maar bij arbeidsmigratie moet je kijken naar de behoeftes op onze arbeidsmarkt. Er is een zinnetje dat ik veel te vaak hoor: "Dat werk willen wij als Nederlanders of Vlamingen niet meer doen". Wat zeggen we dan eigenlijk? Als we nu de straten niet meer willen vegen,

willen we dan morgen niet meer voor de klas staan? Wat zeggen we dan eigenlijk over onszelf, als samenleving?'

Lucassen: 'Mag ik op een positief effect van arbeidsmigratie wijzen? Als je het voor mensen makkelijker maakt om op een legale manier in Europa te werken, dan ook weer terug te keren, dan zullen ze ook makkelijker terugkeren. Toen het kabinet-Den Uyl in de jaren zeventig besliste om de Nederlandse grenzen te sluiten, was dat een wake-upcall voor heel wat gastarbeiders. Ze dachten: als we nu vertrekken, komen we er nooit meer in. En dus bleven ze.'

Scheffer: 'Heel veel migranten vertellen mij: ik doe het niet voor mezelf, ik doe het voor mijn kinderen. Migrant zijn lange-termijndenkers, weet je. Ze offeren enorm veel op, om de volgende generatie te helpen. Die menselijke dimensie mag je niet onderschatten. Het gaat om meer dan de arbeidsmarkt. De Oostenrijkse schrijver Max Frisch heeft dat prachtig gevat: "We hebben arbeidskrachten gevraagd, er zijn mensen gekomen." Dat zie je nu opnieuw in recent onderzoek van het Sociaal Cultureel Planbureau: drie kwart van de Polen wil gewoon in Nederland blijven.'

Lucassen: 'Maar laten we daar niet alarmistisch over doen. Het is echt niet zo dat we overspoeld worden door Oost-Europeanen.'

Scheffer: 'Het gaat over een paar jaar om een half miljoen Oost-Europeanen in Nederland. Daar ben ik niet alarmistisch over. Ik wil wel dat we nadenken over een arbeidsmigratie die door de winstoverwegingen op korte termijn van ondernemers wordt gestuurd. En waarvan de maatschappelijke gevolgen voor de lange termijn zijn.'

Maar u wil zeggen dat we het wel 'schaffen', meneer Lucassen?

Lucassen: 'Precies.'

Scheffer: 'Ik denk dat Leo alleen de negativiteit ziet. Als Thierry Baudet zegt dat de Nederlandse samenleving homeopathisch verdund wordt, valt het hele parlement over heen. Dat zegt toch ook veel? Je moet nooit generaliseren over "de" politiek, of over "de" media. Je hebt Orban en Salvini, maar je hebt óók Merkel en Macron. Weet je, ik wil me niet laten vangen door politieke polarisatie. Ik wil zelfstandig nadenken over wat een immigratiesamenleving is en kan zijn. Ik probeer ideeën aan te dragen hoe migratie verder kan bijdragen en hoe we onze humanitaire verplichtingen kunnen vervullen. (tot Lucassen) Mensen zoals wij hoeven geen stemmen te winnen. Wij kunnen de onzekerheid op ons af laten komen. Ik voel me zelf ook onderdeel van die zoektocht.'

Lucassen: 'Nu raak je aan de kern van het academische bestaan. Blijven openstaan voor nieuwe feiten. Dat doe ik ook. Maar ik voel evenzeer een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Onlangs hoorde ik op tv verkondigen dat Oost-Europeanen onze mensen verdringen op de arbeidsmarkt. Dat klopt slechts in een paar gevallen. Als globaal beeld is het compleet verkeerd. En dan laat ik me dus horen. Maar jij hebt óók sterke meningen, Paul. Doe je zelf toch niet tekort. Je bent echt geen eeuwige twijfelaar.'

Nederland ziet Migratiepact helemaal anders

Uit een analyse leidt de Nederlandse regering af dat het pact op geen enkele manier juridisch bindend is. Het kan zelfs helpen om mensensmokkel en illegale migratie tegen te gaan.

WIM WINCKELMANS

BRUSSEL | De Belgische Kamer gaat volgende week experts horen om de discussie over het VN-Migratiepact uit te klaren – en vooral om politiek tijd te winnen (zie bladzijde 10). In Nederland heeft de regering-Rutte (VVD, CDA, D66 en ChristenUnie) die juridische analyse al achter de rug. Volgens die analyse, uitgevoerd door het kabinet van staatssecretaris voor Justitie en Veiligheid Mark Harbers van de rechts-liberale VVD, schept het VN-Migratiepact geen nieuwe rechten of verplichtingen. Het bevestigt integendeel het recht van staten om hun eigen migratiebeleid te voeren.

Het is mogelijk dat rechters zich door het pact laten inspireren in hun rechtspraak, maar dat vormt geen probleem. De tekst 'gaat niet verder dan reeds geldende EU- en internationale verplichtingen en bevat geen concreet juridisch afdwingbare normen', is de conclusie. Er is ook geen gevaar dat het pact een eventuele wijziging van het Nederlandse beleid in de weg zou staan.

Het Migratiepact 'dient het Nederlandse belang', besluit Harbers. 'Het schept nieuwe mogelijkheden voor Nederland en de EU om de samenwerking met partners in bijvoorbeeld Afrika te verdiepen en afspraken te maken over het tegengaan van irreguliere migratie.'

Het pact vormt voor Nederland een basis voor afspraken met landen van herkomst, 'over terugkeer, de aanpak van mensenhandel en -smokkel en de bescherming van migranten in deze landen'. 'Dat moet leiden tot gezamenlijke maatregelen om de irreguliere migratie naar Europa en Nederland onder controle te brengen.'

Gezamenlijke stemverklaring?

Dat is net de omgekeerde conclusie die de N-VA trekt. Die stelling staat in scherp contrast met die van de coalitiepartners, waardoor de federale regering naar een crisismodus evolueert. De N-VA vreest dat onderdelen van de tekst een efficiënt migratie- en terugkeerbeleid kunnen tegenwerken en verzet zich tegen de goedkeuring van het pact.

Harbers geeft er de voorkeur aan om de klemtoon te leggen op de passages in de tekst die Nederland goed uitkomen. Om zeker te zijn wil de Nederlandse regering ook een *explanation of position* goedkeuren, een soort stemverklaring waarin een land zegt hoe het de tekst interpreteert. Dat zou ook België kunnen doen. Nederland is zelfs op zoek naar een 'brede groep Europese landen' om hetzelfde standpunt in te nemen.

Nederlandse kranten suggereren dat er contacten zijn gelegd met ons land, maar het is de vraag of een dergelijke interpretatieve nota voor de N-VA voldoende zal zijn. Nederland heeft bovendien te kennen gegeven dat het pas in New York, waar het Migratiepact moet worden aangenomen, een dergelijk standpunt wil innemen. Dat is te laat voor de discussie of premier Michel al dan niet naar de conferentie in Marrakech mag gaan.